

Idrættens pionertid i Åbyhøj

Arne Rasmussen, Arne Sørensen og Preben Blæsild

Supplerende bemærkninger til slides, som er nummereret nederst i højre hjørne.

Tingene taget fra:

Jubilæumstidsskrift: AABYHØJ I.F. FODBOLD 1919-2019

Kopier af sognerådsreferater

Århus Stiftstidende arkiv

Aabyhøj Aviser

Arne Rasmussen:

For at forstå, hvorfor der i årene op til 1919 opstod et behov for sport og fritidsaktiviteter i Aabyhøj, vil vi se lidt nærmere på, hvordan der så ud i Aabyhøj på den tid og i årene forinden. Ved indgangen til 1900-tallet boede der kun få hundrede i Aaby, og som der ses på **2 matrikelkort fra 1891** var der stort set kun landsbyen Aaby med en sten- og grusbelagt landevej fra Aarhus til Silkeborg samt grusveje til Aarhus, Hasle og Brabrand. **3 Aaby 1900** viser et foto mod downtown Aaby; en landsby, som bestod af gårde, en kirke, en lille skole, en smedje samt en høkerforretning med tilhørende smugkro, og som ikke havde det store behov for en fodboldklub eller et brydehold i alle vægtklasser.

Omkring århundredskiftet blev jordene ved Gl. Aabyhøj udstykket til villagrunde og velstillede borgere fra Aarhus flyttede til Aaby Kommune med en lavere kommuneskat og med udsigt til eng, å og sø. Der kommer nu rigtig gang i villabyggeriet langs Silkeborg Landevej ved grænsen mod Aarhus, se **4 Matrikelkort 1906**. Området kommer til at hedde Aabyhøj. Mange industrivirksomheder ønsker også at flytte ud fra Aarhus til Aabyhøj. Det sker nu og primært i "Erhvervsområdet" Haslevej/Thorsvej, Trygsvej/Bjarkesvej med jernstøberierne og hvor bl.a. Danish i 1903 flytter til, **5 Danish 1920**. Det betyder også et stort boom af boliger fra Thorsvej og ind mod Aarhus. Ikke mindst da Frichs Fabrikker flytter til Aabyhøj, **6 Frichs 1912 (1920)**, og efter dem andre virksomheder. Der kommer rigtig gang i Aabyhøj, ikke mindst i forretningslivet på Silkeborgvej, hvor den første købmand slår sig ned i 1904, Silkeborgvej 229 (senere Aage Jensen), **7 Silkeborgvej mod øst 1912-1915**, og hvor der frem til vort år 1919 etableres stort set alle typer forretninger langs Silkeborgvej. Silkeborgvej var amtsvejen Aarhus-Silkeborg, **8 Silkeborgvej mod vest (Aabyvej-Bakkealle) 1912-13**, og knap så trafikeret som i dag. På **9 Silkeborgvej 1913** ses, at den er blevet den brostensbelagt, for nu var vejen i gennem Aabyhøj jo en betydende indfaldsvej. Det med brosten gjaldt kun Silkeborgvej, her et billede af **10 Helgesvej i 1920erne**. Sådanne veje var dengang private veje. Som det kan ses af **11 Matrikelkort 1928** ændrer Aabyhøj sig markant og er nu væsentligt mere udbygget end landsbyen Aaby. Med den fortsatte udbygning er befolkningstallet i 1919 vokset til over 2.000. Industriens udflytning, og med den de mange nye indbyggere, har udover erhvervs- og forretningslivet også sat gang i kommunale bygninger bl.a. **12 Gasværket 31.8. 1912** og ikke mindst skolen. Den lille skole i Aaby var allerede i 1901 blevet for

lille, og der blev bygget en ny på Aabyvej 100 ved Korsagervej, men allerede 8 år senere var det nødvendig men en helt ny Aaby Skole, **13 Aaby Skole 1909**. Skolen blev placeret lige midt mellem Aaby og det nye Aabyhøj; men dem fra Aabyhøj havde nu en fordel, når det ringede ind, for det gik hurtigt i løb nedad Thorsvej.

Det var selvfølgelig godt med en kommune i rivende udvikling med mange nye tilflyttere fra Aarhus og landkommunerne, men de skulle jo ikke kun arbejde, der skulle jo også være noget at tage sig til i fritiden. Der blev også dyrket gymnastik, her et hold fra 1912, **14 Aabyhøj Gynmastikforening 1912**, der her er fotograferet i Afholdshotellets sal (Royal Konvolut). Det er ikke Thrott Idrætsforening, der er den ældste forening i Aabyhøj, men **15 Aaby Fjerkræklub 7.1. 1914 (28.11. 1936)**, men for de børn og unge, der ikke lige gik op i fjerkræavl, var der ikke mange tilbud til fritidsaktiviteter.

Fjernsyn og computerspil var ikke rigtig lige slået igennem på det tidspunkt, så mange børn og unge rendte rundt og spillede fodbold og legede Sofus Krølben eller andre af datidens idoler. Der blev spillet fodbold i skolegården, men det var ikke velset af skolens pedel, for der røg tit en rude eller to, og flere havde forbud mod at spille før end de havde betalt for de ituslåede ruder. Der blev også spillet på engen ved Ceres-issøen ved Trindsøvej, men det var først da nogle drenge tog kontakt til de voksne at der skete noget:

Preben Blæsild:

16 Begyndelsen

Drengene var ledet af Hermann Kofoed, og det var sikkert efter hans tilskyndelse, at der blev rettet henvendelse til Magnus Deleuran om at sætte sig i spidsen for disse unge spillere for at få dannet en forening.

På et møde den 1. juli 1919 hos Chr. Jensen, hvori også Magnus Deleuran og Bernhard Jensen deltog, enedes man om at starte en forening, og Chr. Jensen foreslog, at foreningen skulle hedde "Thrott". Navnet havde han fra et leksikon – ordet er græsk og betyder kraft. Efter en del forberedende arbejde blev der indvarslet til stiftende generalforsamling den 8. juli 1919 i Blå Kors mødesal – der hvor Dam Johansen havde sin forretning på Silkeborgvej – og her så Thrott dagens lys, foreløbig med fodbold som eneste idrætsgren på programmet. Som foreningens første formand valgtes Magnus Deleuran, som kasserer Otto Deleuran og som sekretær Bernhard Jensen. Stiftende generalforsamling den 8. juli 1919 i Blå Kors mødesal på Silkeborgvej.

Foreningens første bestyrelse: formand Magnus Deleuran, kasserer Otto Deleuran og sekretær Bernhard Jensen.

17 Ansøgning om tilskud

Man gik straks i gang med at spille fodbold, idet der blev lejet en fodboldbane på Aaby Østergaards jorder (på den nuværende Fenrisvej). Ejeren havde sine betænkeligheder med hensyn til, om den nye forening kunne opfylde en kontrakt, hvori banelejen blev sat til 400 kr. årligt. Klubben henvendte sig til sognerådet og fik et tilskud på 200 kr. samt tilladelse til at foretage

indsamling blandt kommunens indbyggere. Denne var meget vellykket, så den økonomiske side af sagen var foreløbig løst. (100 kr. 1919 – 2700 kr. 2018)

Der blev spillet adskillige fodboldkampe i 1919, og i foråret 1920 blev der afholdt et stort stævne på banen ved Aaby Østergaard med deltagelse af klubber fra oplandet. I september 1920 blev Thrott indmeldt i Jydsk Boldspil Union.

18, 19 Udvidelse af klubben

I løbet af ganske kort tid kom der andre sportsgrene end fodbold på programmet, først og fremmest brydning og tennis. Bryderen Marius Vanger blev valgt til formand i efteråret 1920, og den første tennisbane blev indviet i august 1922. Desuden kom der atletik, boksning og gymnastik, og der kom endog en afdeling for damer, hvor der blev dyrket langbold, gymnastik og i en kort tid også fodbold. Et ganske omfattende program, når man tager i betragtning, at der dengang kun boede ca. 2000 i Aaby Kommune.

20 Sognerådet 28.10. 1920

1921 blev det helt store år for den unge forening. Bestyrelsen havde haft lejlighed til sammen med kommunalbestyrelsen at drøfte mulighederne for anskaffelse af en bedre fodboldbane, helst et stadion, hvor der også var mulighed for at dyrke atletik. Resultatet blev, at Thrott fik overladt arealet, hvor fodboldbanen i Parken nu ligger, og hvor der dengang var kolonihaver.

Det store planeringsarbejde på pladsen i Parken blev påbegyndt, og i den kommende tid kunne man se Throtts medlemmer arbejde med jorden, og man havde endog sikret sig et spand heste til arbejdet. Fodboldbanen blev anlagt i retning nord-syd i modsætning til nu, øst-vest. Desuden blev der anlagt 2 tennisbaner, idet tennis som nævnt ovenfor var blandt Throtts idrætsgrene.

Samtidig blev der bygget et klubhus med kontor- og rekvisitrum samt et omklædningsrum med plads til 24 personer. Klubhuset, der tidligere havde været kontor og tegnestue på havnen, var i mange år samlingssted for idrætsfolkene. HVOR LÅ DET?

21 Thrott-pokalen 2.10. 1921

I de første år deltog klubben desuden i en række pokalturneringer, der, i modsætning til DBU's pokalturnering i dag, var små cupturneringer ofte med 2, 4 eller 8 hold med en pokal til det vindende hold. Turneringerne var arrangeret af forskellige klubber. Eksempelvis arrangerede Thrott i oktober 1921 en turnering med 8 klubber, som kæmpede om "Thrott-pokalen". Om pokalen, der var skænket Thrott af en anonym dame, hedder det i Aarhus Stiftstidende den 2. oktober 1921: "Pokalen, der er mere end en halv Alen høj, er en saa flot Pokal, som man sjældent ser udsat, og den skal være en Vandrepris ved en Fodboldturnering, som finder Sted i november og hvortil nogle af Klubbens sædvanlige Modstandere vil blive inviteret." Stolte af pokalen – udstillet hos Barber Hansen Silkeborgvej 220.

22 Trængselstider 1923-27

Det viste sig ret hurtigt umuligt at opretholde det omfattende program med de mange sportsgrene, og atletik, boksning og dameafdelingen blev nedlagt på grund af manglende

interesse, hvorefter foreningen bestod af fodbold, tennis og brydning, der alle var i rivende udvikling. Til trods for Sognerådets opbakning med hensyn til faciliteter, var der ikke særlig stor enighed mellem de tre sportsgrene inden for foreningen. Dette resulterede i, at der på generalforsamlingen 3. oktober 1923 fra bestyrelsens side blev foreslået en gennemgribende ny organisation af foreningens ledelse, idet hver af de tre idrætsgrene fik sin ledelse.

I 1924 fik Thrott konkurrence, idet der blev stiftet en ny fodboldklub – Aaby Fodboldklub – der dog ophørte i 1927. Selv om der i 1925 blev spillet adskillige fodboldkampe, så herskede der dog så megen splid inden for fodboldspillernes rækker, at arrangementer i dette og de følgende år var meget vanskelig at gennemføre, og adskillige medlemmer havde tilsluttet sig Aaby Fodboldklub.

23 Opdeling

Tennisafdelingen arbejdede i årene 1924-1927 meget tungt, tyngt af en betydelig gæld. Da de øvrige afdelinger ikke ønskede at garantere for det betydelige beløb, blev det i begyndelsen af 1927 vedtaget at give tennisafdelingen fuld uafhængighed som selvstændig forening, og dette var i realiteten starten på Aabyhøj Tennisklub.

Efter de meget vanskelige år 1925–1927 kom opgangen for fodboldforeningen, som i de følgende år stadig var ligestillet med bryderafdelingen under en fælles hovedbestyrelse, som mere og mere sjældent tog del i afgørelserne – ja der blev end ikke holdt noget møde i hovedbestyrelsen mellem 19. januar 1928 og 21. november 1929, og efter generalforsamlingen den 2. december 1929 er der ikke nogen fællesledelse for Thrott's to idrætsafdelinger, som efter den tid førtes videre som to selvstændige, af hinanden uafhængige foreninger af samme navn. Bryderne tog senere navnet Brydeklubben Thrott.

24 Drengehold fra starten af 1920erne

I den røde ring ses Vagn Kypper, som er vores "hovedperson" i det følgende.

Arne Sørensen:

25 Sevel købmandshandel 1911

Franz Wagner Kypper blev født 1911 i Sevel sogn ved Vinderup. Waggens far bestyrer en købmandshandel.

26 Købmand Kypper 1915

Familien flytter til Aabyhøj omkring 1915. De boede på Bragesvej 1, 1. sal. Senere flytter familien til Bispehuset, Silkeborgvej 337.

27 Wagge i bølgerne i starten af 1920erne

Wagge er vild med at bade som på billedet her. Senere kørte han hver dag ud og tog en dukkert om morgenen.

28 Wagge ved søværnet 1928

29 Tage Schmidt og Wagge foran klubhuset i 1928

Wagge kommer i lære hos frisørmeester Anthon Lind på Bispetorv fra 1-7-29 til 26-3-33

30 Wagn Kypper i AGF

Spiller på AGF's 1. hold 1930-32-33.

31 Wagge i Hobro 1934

Wagge flytter til Hobro i 1934, hvor han får arbejde og spiller fodbold.

32 Wagge i Holstebro i 1936

Wagge flytter efter et par år til Holstebro. Arbejde og fodbold. Billede fra 1936

Preben Blæsild:

33 Aarhus Stiftstidende 2.6. 1929

Indvielsen af Stadion i Parken

Hvor lå klubhuset?

34 Taler ved indvielsen og 10 jubilæum

Fra nu af lidt om fodbold:

35 Fodbold: Bestyrelse

Fodboldforeningen har i sin 100årige historie haft ikke mindre end 34 forskellige formænd, som er listet i jubilæumstidsskriftet.

I perioden 1930—1940 ikke mindre end 11 formænd, hvilket er i skærende kontrast til, at bryderne havde Frederik Nielsen som formand i 20 år indtil 1949.

Af forhandlingsbøgerne fremgår, at til trods for at medlemstallet var begrænset (I januar 1936 var der 39 medlemmer over 16 år, 32 medlemmer under 16 år og 11 passive medlemmer), var enigheden ikke udtalt og lysten til bestyrelsesarbejde begrænset, så der var hyppige udskiftninger i bestyrelsen. Antallet af bestyrelsesmøder varierede, og på et tidspunkt gik man over til i en periode at have bestyrelsesmøder hver uge. Interessen for at tage del i beslutningerne var undertiden ikke særlig stor. Således måtte man flere gange udsætte en generalforsamling ½ time eller indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, da fremmødet ikke var stort nok.

36 Fodbold: Boldudvalg

Var interessen for at deltage i de administrative opgaver i klubben ikke stor, var den det til gengæld, når det gjaldt en plads i boldudvalget. Boldudvalget bestod af 3 aktive spillere, som valgte en formand. Disse tre skulle sammen med (an)føreren udtage holdet. Var der ikke enighed og stemmerne stod lige, var det op til føreren at træffe afgørelsen. Der var altså dengang en udtagelseskomite, og det viste sig i årenes løb at være meget attraktivt at komme i boldudvalget.

37 Fodbold: Kontingent

Kontingent var næsten et fast punkt på dagsordenen, men forskellige måder at agere på:

15.4 1929 En spiller får tilbudt at afvikle sin gæld ved at være linjevogter i alle kampe her i byen.

12.3 1931 Kontingent omlægning, så der betaltes 2 kr. per måned i sommerhalvåret og intet om vinteren af hensyn til de mange arbejdsløse. Samtidig med henstilling til medlemmer om at betale inden 15. april for at undgå at blive sat i karantæne.

17.3 1931 Medlemmer i restance kunne arbejde denne af ved snekastning på banerne.

24.3. 1936 Vedtog at spillere for så vidt muligt selv betaler rejser, hvilket afskrives på kontingentet.

38 Fodbold: Økonomi

Økonomien i perioden var ikke god.

Man henvendte sig til sognerådet for at få tilskud typisk på 100 eller 200 kr. Man optog hyppigt lån i banken undertiden ved hjælp af veksler.

Man forsøgte gennem forskellige initiativer at skaffe penge. Hyppige fester, baller, keglespil, rafling eller revyer i Forsamlingshuset eller på Brabrand kro, undertiden afholdt sammen med bryderne. Pakkefester. Gåse- og andespil. Ande- og flæskespil. Salg af lodsedler.

39 Fodbold: En tung afsked

I referatet fra 17.9. 1934 står der: "Formanden holdt en smuk og rørende afskedstale for Svend Christensen, hvori han beklagede, at vi nu skulle undvære en af vore bærende kræfter", "men han håbede, at Svend måtte bevare sit gode humør og blive en god og pligtopfyldende soldat"

40 Fodbold: Mindst 4 spilledragter, "de grønne"

De "grønne" har ikke altid været grønne. Som det ses af de forskellige gamle holdbilleder, har klubben haft mindst 4 forskellige klubdragter.

Den ældste bestod af en sort og gulstribet trøje, sorte benklæder og sorte strømper med hvid tværstrib. Om dragten hedder det. "Den var noget mørk, men meget praktisk, idet den ikke behøvede at blive vasket så ofte".

I en notits i Aarhus Stiftstidende den 29. maj 1922 hedder det: "Throtts Spillere mødte i nye blaa og hvidstrikkede Trøjer, foræret Foreningen af to af dens nye og gode Spillere". Som det ses på nogle af holdbillederne, dukker de blå og hvidstribede trøjer op igen senere.

I en del år indtil starten af 40erne bestod spilledragten af en rød og grønstribet trøje, hvide busker og mørke strømper med hvide striber. Her blev den afløst af dragten, vi kender i dag, med grønne bluser og strømper og hvide bukser.

41 1. hold 1921 (sort- og gulstribet)

Billedet er taget foran klubhuset i Parken.

42 1. hold 1929 (rød- og grønstribet)

43 1. hold 1953 (blå- og hvidstribet)

44 Old Boys 2010

Arne Rasmussen:

Med alle de mange tilflyttere, også mange børn og unge, der kom til kommunen, opstod der selvfølgelig også behov for andre ungdomsforeninger. Det var ikke alle, der brændte for at løbe rundt efter en fodbold eller at rode rundt på en madras for at få modstanderens skuldre i gulvet. Socialdemokratiets ungdom startede allerede i 1920 med DUI, **45 DUI 1920**, og i 1925 startede KFUM spejderne Aabyhøj 1. trop med Hans Bogø Hansen som tropsfører, pigerne i KFUK med Rigmor Frandsen som leder, **46 KFUK 1941**, fulgte trop i 1941, med stor succes. Allerede efter 1 år kunne de mønstre 70 pigespejdere til møder i Tabor.

Danske Spejderkorps – de gule spejdere – fik også etableret en Åbyhøj trop i 1941, så fritids-tilbuddene til kommunens unge var mange.

Aabyhøj Stadion:

I 1935 var kommunen vokset til 5.828 indbyggere. Det gav et øget pres på boldbaner til skolebørnene og selvfølgelig også et pres på skolen.

I 1935 blev der anlagt en ny boldbane nord for skolen, der hvor Åby Hallen i dag ligger. Det var et areal, kommunen havde købt af Aaby Bækgaard, og i 1938 erhvervede kommunen ligeledes fra Aaby Bækgaard et areal på 6,66 ha (ca. 10 fodboldbaner), hvis hovedanvendelse skulle være en hårdt tiltrængt udvidelse af skolen samt sportsbaner. I 1940 blev der udarbejdet en samlet plan for arealet, **47 En del af et matrikelkort fra 1934**, et trekantet areal beliggende mellem Koldsvej – Vibyvej – Åbyvej. Der blev udarbejdet plan for den nye skolebygning – D-Bygningen – samt et sportsanlæg med Stadion, træningsbaner, Svømmestadion og vejanlæg. Sognerådet ansøgte nu Arbejdsministeriet om tilskud til det nye anlæg, iht. Beskæftigelseslovene (stor arbejdsløshed) og fik i første omgang et klart afslag. Projektet var alt for stor en mundfuld for en så lille kommune. Man pillede derfor Svømmestadionet ud af projektet, og den 12. juni 1941 fik man tilsagn om støtte til Stadion og træningsbaner.

Arbejdet kunne nu gå i gang, **48 Stadion** med et nyt stadion, en flot fodboldbane med en omkringliggende løbebane, som havde skulle udformes som løbebanerne på Stockholm Stadion, der på det tidspunkt var det at det bedste og mest moderne der fandtes, samt arealer til længde- og højdespring, kastebaner til spyd, diskos og kuglestød samt plads til opvarmning, tilskuerpladser og en 1500 m² græsplæne, hvor der skulle opføres et klubhus med omklædning og klublokaler. Pga. af krigen og manglende byggematerialer måtte klubhuset vente til der igen blev normale tilstande, og man skulle komme til at vente længe, men her om senere.

Anlægget skulle nødvendigvis gennemskæres af den planlagte gennemførelse af S. Frichsvej, så der blev anlagt en tunnel, **49 Tunnel under Frichsvej**, under den kommende vej, så man kunne komme under vejen fra den ligeledes nyanlagte træningsbane (som i 2018 blev omlagt til en kunstgræsbane) til Stadion.

Mange har haft store drømme, når de gik fra træningsbanen under tunnellen til Stadion, hvad enten det var til en fodboldkamp eller en atletik/gymnastik opvisning; det var næsten, som man

kunne se det til de stor begivenheder på TV.

Der blev også anlagt en P-plads, hvor man havde gjort klar til det store ryk ind – en P-plads til 250 cykler, 15 personbiler og 4 Rutebiler.

Arealet nord for den nye træningsbane – ved Koldsvej og Vibyvej – skulle vente til man så behovet for yderligere træningsbaner, og de blev først anlagt i 1962.

Det var et stort og flot projekt som skolen og idrætsforeningerne så frem til at indvie, men inden indmarchen skal vi lige have en kop kaffe.

50 PAUSE

Arne Sørensen:

51 Foran frisørsalonen på Silkeborgvej 325 i 1936

Wagge åbner frisørforretning i bebyggelsen Pilegården, Silkeborgvej 325 i 1936. Senere åbner hans kone Åse også frisørforretning samme sted. Billede fra 1939. Flytter ind i en af de nye lejligheder i Pilegården.

52 Wagn Kypper og Tage Schmidt i 1937

Wagge og Tage Schmidt i selskabstøj i 1937

53 1. holdet fra 1938 med Wagge i forreste række til venstre

Billedet er taget ved C-bygningen. Wagge kommer i bestyrelsen i Thrott i 1937. Er formand i årene 1946-52.

54 Åse og Wagge bliver gift i 1941

Bryllup i Aabyhøj kirke.

Preben Blæsild:

55 Indvielse af Stadion 2.7. 1944

Stadion blev lige fra sin indvielse centrum for mange meget velbesøgte aktiviteter, både af sportslig og underholdningspræget art, arrangeret af sportsklubberne. Fx blev der i flere år arrangeret "sportsuger".

56 Forsiden af program for Sportsugen 1944

Sportsugen 1944 startede på dagen for indvielsen med programmet. Billedet viser forsiden af programmet for Sportsugen 1944 (Tilskuerpladser og indgang ses nederst på billedet), mens første side i programmet er vist nedenfor.

57 Sportsugen 1944: første side af programmet

Som det ses af programmet var der en del showprægede punkter med kendte personer i byen, men der var også mange punkter med atleter som atletik, gymnastik, fodbold og håndbold.

58 Indmarch Sportsugen 1944: faner

59 Indmarch Sportsugen 1944: fodbold

60 Indmarch Sportsugen 1944: brydning

61 Indmarch Sportsugen 1944: tennis og gymnastik

62 Indmarch Sportsugen 1944: atletik

63 Indmarch Sportsugen 1944: håndbold og atletik

64 Indmarch Sportsugen 1944: gymnastik mm

65 Indmarch Sportsugen 1944: præsentation af faner

66 Sportsugen 1944: holdgymnastik

67 Sportsugen 1944: atletik

Bemærk de mange tilskuere

68 Sportsugen 1944: håndbold

Bemærk presenningerne langs Frichsvej og dommerens beklædning.

Vi kender ikke tilskuertallene ved Sportsugen i 1944, med ved den tilsvarende året efter i 1945 var der søndag den 17.6 til åbningen 800-900 tilskuere i kulde og blæst, mens der fredag den 22.6 var 3000 tilskuere i sommervej. Tænk jer 3000 på stadion. Det er mange år siden, der sidst har været det.

En nærliggende forklaring på de mange tilskuere er nok, at folk i det sidste år af krigen og umiddelbart derefter havde behov for oplevelser, man kunne være fælles om. En anden er naturligvis, at man var nødt til at opsøge oplevelser, da disse bortset fra radio, ikke automatisk kom ind i ens hjem, som TV mm. gør i dag.

Sportsugerne blev arrangeret i fællesskab af disse klubber og afdelinger, som alle var særdeles aktive. De årgange af Aabyhøj Avis, som vi har nærlæst, indeholder ugentlige og meget detaljerede referater af de mange begivenheder, som klubberne har været involveret i.

69 Tennisanlægget sidst i 1940erne

70 ATK – Aabyhøj Tennis Klub

Lidt om Aabyhøj Tennis Klub, ATK.

71, 72 Modstandsfolk i Aabyhøj 1945

Wagge er med i Modstandsbevægelsen under krigen.

73 Holdbillede fra slutningen af 1940erne

Wagge til højre og Knud R. Sørensen til venstre.

Arne Rasmussen:

Det nye stadion og udbygningen af skolen med D-bygningen gav sig hurtigt udslag i stor fremgang for idrætten i Aabyhøj. AGIF, som blev startet 11/5 1942 med gymnastik, håndbold og atletik på programmet og blev ledet af Aage Jensen (formand), lærer Ringgaard og Børge Dalentoft, havde efter den stiftende generalforsamling 78 medlemmer. Atletikken og især pigerne gjorde sig hurtigt positivt bemærket. At pigerne fra Aabyhøj er noget særligt, er vi alle godt klar, men nu blev vi bekræftet af Gunner Nu, når han i radioen læste sportsresultaterne op og Aabyhøj blev nævnt med jyske og danske mestre, og at der nu var sat en ny dansk rekord på Aabyhøj Stadion. Det var dog ikke kun var tiden på en 100 meter, der havde interesse – **74 Atletikpiger med interesseret tilskuere** – men også andre ting var interessante. Lærer Schøler var også en aktiv leder. På **75 Atletikpiger på Vojens banegård i 1948** ses han sammen med pigerne. Fra begyndelsen af 50'erne tog Ras. P. Andersen – **76 Ras. P. Andersen med sølvfad** – over som formand og i hans formands periode fortsatte atletikken i Aabyhøj sin storhedsperiode, som en af landets stærkeste atletikklubber, især blandt pigerne.

Gymnastikken fik også en opblomstring efter starten af AGIF. Tidligere havde der været forskellige foreninger, hvor der blev dyrket gymnastik bl.a. Kammeraterne stiftet i 1936 med Børge Dalentoft blandt ildsjælene og dette fortsatte nu i AGIF. På **77 Børge Dahlentoft 1950** ses han med nogle af sine gymnaster. Knud Schøler var også meget aktiv inden for gymnastikken og samlede blandt andet et drengeelitehold i 1953, som ses på **78 Knud Schøler 1953**. Holdet gav opvisninger rundt omkring og bl.a. i Finland og Sverige.

Det var ikke kun atletikfolkene, at Gunner Nu berettede om i radioen. Bryderne fra Thrott satte Aabyhøj på Danmarkskortet; så mange har sikkert oplevet, at de, når de sagde de var fra Aabyhøj, blev mødt med nååh - Thrott Aabyhøj.

Med opførelsen af stadion og D-bygningen fik både brydeklubben og fodboldklubben meget bedre forhold. – **79 D-bygningen** – Under tandklinikken fik man efter skoletid lov til at benytte den lille gymnastiksals omklædningsrum – den under D-bygningen. Under aulaen, eller nærmere under sanglokalet, fik bryderne et helt nyt træningslokale, og det gav sig også hurtigt udslag i gode resultater. Når vi hvert år til nytår i TV skal se årets sportsbegivenheder og kære årets sportsfolk, bliver Politikens pris for årets sportsfund altid nævnt som en af de ældste – den er fra 1929 – og en af de fineste, og den er er da også givet til store navne som, Ragnhild Hvegner, Harald Nielsen, Caroline Wozniacki, navne vi alle kender, alt efter hvor gamle vi er. I 1949 blev den givet til en ung 19 års Aabyhøj atlet, bryderen Leo Cortsen, som også er den, der med 6 danmarksmesterskaber og olympisk deltagelse i 1952, der vel har gjort Thrott Aabyhøj mest kendt i disse år. På **80 3 danske mestre** ses han som dansk mester i 1959 sammen med Erik Toft og Vagn Pedersen som også i 59 blev danske mestre – 3 danske mestre til Thrott – et stort højdepunkt i klubbens historie. Vagn Pedersen var foruden at blive dansk mester samtidig formand for bryderne fra 58-68 og igen fra 70-75, en præstation, der fortjent gjorde ham til æresmedlem i 1987. 1949, året hvor Leo Cortsen første gang blev dansk mester, var også året, hvor brydeklubben udnævnte den store igangsætter og mangeårige tidligere formand gennem 20 år Frederik Nielsen – som Preben omtalte tidligere –

til æresmedlem. – **81 Brydehold 1942-43 med Frederik Nielsen nr. 3 fra venstre** – Fredrik Nielsen var også den første fra Thrott. der vandt et Jysk Mesterskab (1931).

Fodboldklubben fik også væsentlig bedre forhold. Omklædningsrummet under skolen, som blev delt med bryderne, var måske ikke det mest optimale, da der var tale om ét stort omklædningsrum og ét baderum. Det kunne give lidt problemer efter kampen, når dommere, ude- og hjemmehold skulle klæde om sammen, men så kunne de jo svales af under den kolde bruser. Det var nemlig nogle gange lidt problemer med at få åbnet for det varme vand, som skolen skulle spare på, og hvor der ikke altid var åbnet op om aftenen og i weekends. Der er fra klubben sendt adskillige forespørgsler til sognerådet om at få varmt vand, men det var ofte et problem. Det var derfor et fast spørgsmål fra mange, om Viggo var til træning. Viggo Thomsen, pedellens søn, gik nemlig altid til træning gennem kælderen fra pedelboligen til omklædningsrummet, og slog så lidt et smut omkring teknikrummet og skruede op for det varme vand. Det blev heldigvis bedre, og mange af os husker det store baderum som datidens Lalandia, hvor man liggende eller siddende kunne kurre fra væg, og ikke holdt op før end røvballerne var røde som en moden tomat. Selvom brydeklubben og fodboldklubben var adskilte og kørte hver deres økonomi, og den var anstrængt i begge afdelinger, var forholdet godt imellem dem. I 1944 udgav man første gang Thrott Bladet sammen. **82 Første nummer af Thrott Bladet 15.5. 1944.** Bladet udkom helt frem til 1956, hvor der ikke var økonomi til det mere.

Mens atletikken, gymnasterne og bryderne havde kronede dage, var der opstået uenighed blandt fodboldspillerne, og ingen rigtig ville påtage sig formandsposten, efter Kypper holdte i 1952. Heldigvis var der et par ildsjæle, der ud over arbejdet med ungdomsspillere, også påtog sig opgaver blandt seniorspillere. så det sportslige stadig kørte. Disse 2 ledere blev i 1954 udnævnt til æresmedlem – Børge Rasmussen, også kaldt Gylden, og Vilhelm Amdisen – ses på **83 1. hold fra 1955 med tre æresmedlemmer.** Som det ses, er der en række kendte Aabyhøj folk blandt spillerne, bl.a. en ung Peder Stampe, som skulle komme til at sætte sit store præg på klubben de kommende 30-40 år og som i 1978 også blev udnævnt til æresmedlem. Så et billede med hele 3 æresmedlemmer på samme billede, flot, taget i betragtning af, at fodboldklubben kun har udnævnt 7 æresmedlemmer genne sine 100 år. Mesterbryder Leo Cortsen var også en udmærket fodboldspiller, som spillede på Throtts 1. hold gennem flere år, men vi kan jo spørge ungersvenden der – Svend. (udtalelse fra Svend Madsen).

Også de øvrige ungdomsforeninger, spejdere etc. havde stor søgning og mange medlemmer. Både de blå og de gule spejdere var godt repræsenteret i Aabyhøj, og også DUI blussede op igen. I 1954 startede FDF også en kreds i Aabyhøj med lærer Henry Johansen som kredsleder. **84 FDF sommerlejr 1962** er fra en af aktiviteterne. FDF oprettede også et tamburkorps, som med piber og trommer gik igennem vejene i Aabyhøj og fik det halve af byen til at fløjte med på "When the saints go marching in". Det med piberne fik de hjælp af de skotske FDFer – Boys Brigade, med deres sækkepiber. **85 Skotske FDFer 1958.** En sommeraften i 1958 samlede de 5-600 besøgende på Aabyhøj Stadion, imponerende selvom Aabyhøj nu var vokset til en by med over 10.000 indbyggere - og det er en stadionrekord der nok bliver vanskelig af slå.

Men tilbage til Idrætsforeningerne:

Sognerådets løfter om et klubhus på stadion, som skulle opføres, når tiden efter krigen igen var normal og der igen kunne skaffes byggematerialer, holdt ikke rigtig. Problemet med mangel på byggematerialer holdt ikke rigtig længere, der blev bygget på livet løs i Aabyhøj, bl.a. Tousparken, Solgården, og det gav mange nye medlemmer til idræt og spejder, men ingen forbedringer af de fysiske rammer for omklædnings- og klublokaler. Med det nye sogneråd, efter Offertsens død i 1952, blev prioritetsrækken også lidt ændret; bl.a. mente sognerådet, at de mange dygtige, flittige, ihærdige og stræbsomme elever, der udgjorde Aaby Skole, havde for trange forhold og det var nødvendigt med en ny skole. Det var måske også rigtigt, men det gav jo ikke noget klubhus og idrætsforeningerne indså også, at det nok var nødvendigt at slå sig sammen for at stå stærkere over for kommunen. Op gennem 50'erne blev der også flere gange bebudet, at en sammenslutning AIS, Aabyhøj Idræts Sammenslutning, var en realitet, **86 Sammenslutningen AIS**, men i klubberne internt var der forskellige ønsker, så man kunne ikke blive enige. Tennisklubben havde nu klubhuset i Parken for sig selv, så de havde ikke behov for et klubhus på stadion. Bryderne så hellere, at der blev bygget en idrætshal, hvor de kunne dyrke deres sport; et ønske, der også gjaldt gymnasterne og mange andre, som med en hal så mulighederne for nye sportsgrene, badminton håndbold mv.

Da tankerne om en sammenslutning af kommunerne til en stor Aarhus Kommune blev alvor, kom der gang i de forskellige forstadskommuner, der kunne se, at de nu skulle sætte gang i de ønsker deres borgerne havde og se at komme i gang med byggerier, i stedet for at sende pengekassen ind til Aarhus. Formændene i AGIF og Thrott fodbold – Erik Blom Nielsen og Hougaard Nielsen (som også sad i sognerådet) gik bl.a. ud med fælles læserbreve, og de opfordrede klubberne til at glemme deres særinteresser men samarbejde, få et familiært forhold og slå sig sammen. **87 Sammemslutning**. Resultatet blev da også, at AGIF og Thrott fodbold i 1967 dannede en hovedforening Aabyhøj I.F. med Per Ryggard som hovedformand, men hvor hver klub havde sin egen bestyrelse og økonomi. Dermed forsvandt navnene AGIF og Thrott Fodbold i den daglige tale. Bryderne og tennisklubben valgte at stå uden for. De nye klubber, Basket og Volley, tilsluttede sig AaIF et par år senere.

Aabyhøj I.F. gik nu styrket i forhandling med sognerådet for at fremme idrætsforeningens ønsker. Der var selvfølgelig også pres på sognerådet fra andre sider om at få etableret gode rammer for Aabyhøjs borgere, inden vi blev opslugt af Aarhus, men i december 1968 kunne et tilfreds byggeudvalg fra sognerådet sammen med arkitekt Richter nyde en pilsner til rejsegildet af klubhuset – **88 Rejsegilde på klubhuset** – Klubhuset, der med en betydelig indsats af frivillige kostede 1.374.231, (i 2019 kr. ca. 11 millioner) – **89 Klubhuset** - kunne således indvies i idrætsforeningens 50 års jubilæumsår og var sammen med det hus, vi sidder i netop i dette øjeblik, blandt det sidste Aaby Sogneråd fuldførte som selvstændig kommune.

Bryderne havde nu skolen for sig selv og kunne også fejre jubilæum med reception og brydestævne i aulaen. **90 Bryderne i aulaen – 50 års jubilæum.**

Arne Sørensen:

91 Throtts Old Boys

Wagge starter Throtts Old Boys i 1960, hvor han er formand til 1978.

92 Sidste kamp på Aabyhøj Stadion i 1971

Wagges sidste kamp på Aabyhøj stadion i 1971.

3 x jubilæum: 14. oktober 1986 75 år. 50 års jubilæum som frisør. 50 år samme sted. Lukker i 1989 forretningen. 1 sygedag.

Arne Rasmussen:

Vi har nu taget et tilbageblik på de første 50 år af Idrættens tid i Åbyhøj. Det er den tid, vi har valgt at definere som pionertiden. De efterfølgende 50 år må andre tage sig af, eventuelt ved næste jubilæum, men inden vi slutter, vil vi lige se på nutidens situation og se, om alle de ildsjæle, der har brugt tusinder af frivillige timer på idræts- og ungdomsforeningerne, har arbejdet helt forgæves. Nutidens børn og unge sidder jo bare og spiller ved computeren derhjemme, eller gør de nu også kun det? Nej, de spiller selvfølgelig Counter-Strike og hvad det nu hedder, men de dyrker også idræt, som de har gjort de sidste 100 år.

I Åbyhøj er mere end 2000 medlem af en idrætsklub eller en spejder forening, alene Aabyhøj I.F. har 1700 medlemmer.

Klubberne i dag er ikke kun for børn og helt unge, mange fortsætter med idræt til langt op i årene, hvad enten det er tennis, oldboys gymnastik, idrætsmærket eller oldboys fodbold for drenge mellem 60 og 80. Vanger, Brdr. Deleuran, Frederik Nielsen og alle de andre tidlige pionerer tog altså ikke helt fejl med at få indført idræt i Aabyhøj, og det er vi mange, der har nydt og nyder godt af i dag.